

Børne Blad

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter.

Nr. 15

11te april 1897.

23de aarg.

Det smager!

Børneblad

udkommer hver søndag og koster 50 cents for aaret; betalt i forstud. I pakker til en adresse paa over 5 eksptr. leveres det for 40 cents, og over 25 eksptr. for 35 cents. Til Norge koster det 60 cents.

Bestillinger og bestillinger, samt alt, hvad der angaar expeditionen, sendes direkte til LUTH. PUB. HOUSE, Decorah, Iowa.

Alt vedkommende redaktionen af bladet sendes til Rev. E. Wulfsberg, Decorah, Iowa.

De unge korsfarere.

(Fortsettelse.)

Ridder Gerlak havde aldrig i hele sit liv talt saa haardt til sine børn; de blev forstrækkede og sagde ikke mere; men hvis faderen troede, at han saa let kunde faa magt over, hvad der i ugevis havde ulmet i deres sjæl, tog han skammelig fejl. At de taug havde ikke sin grund i, at de høiede sig under faderens vilje; det var blot stræk over hans usedvanlige strengighed.

Bertel og Helvig var de eneste af familien, som var glade og fornøjede, da de vendte hjem fra kirken hin deilige sommerdag. De fulgte langsomt efter de andre. Helvig plukkede blomster og havde tusend ting at fortælle sin store ven. Barnets glade latter bragte flere gange ridder Gerlak til at stanse og betragte hende; han kunde ikke forstaa, hvorledes den lille jublende skabning kunde synes saa godt om hans tause, grætne søn.

Ordet „barnekorstog“ blev ikke nævnt paa ridderborgen, efterat en af tjenerne en dag var kommen til at tage det i sin mund og derved havde dragt ridderen i raseri.

Faderens brede havde imidlertid ikke gjort noget alvorligt indtryk herten paa Walborg eller Albert; moderen kunde baade af det ene og det andet forstaa det; dog var det ikke muligt for hende at indvirke paa dem; de undveg hende og talte ialfald aldrig til hende om det, som de tænkte allermeest paa.

Alt gik ellers sin vante gang paa borgen. Bertel hjalp flittig til med arbeidet paa gaarden; de to yngre søskende benyttede den deilige sommer til at streife meget om i skov og mark. Det hændte flere gange, at de ikke var tilstede ved frokosten, men først kom hjem ved middagstid, og naar far eller mor sagde, at de fik holde sig mere hjemme, kom de med en masse udflugter og undskyldninger.

Saa var det en søndag netop otte dage, efterat pastor Anselmo havde holdt den omtalte prædiken, da manglede de atter ved frokostbordet.

Faderen var ærgerlig og begyndte at skjende.

„Søndag er det sidste gang“, sagde han, „at de skal faa lov til saadant; fra imorgen af skal de hver dag være saa gode at være ordentlig tilstede ved maaltiderne.“

„Ja, det er vel og brød nok“, svarte moderen bekhymret, „men jeg liker ikke børnenes opførsel idethale i den sidste tid; jeg er alvorlig ræd for, at pastor Anselmos ord har forstruet dem, og at det vil være længe, før de glemmer hans uforstandige tale.“

„Det er muligt“, sagde faderen; dog haabede han, at børnenes klare funde forstaaet snart vilde bringe dem til den rette forstaaelse af sagen.

Da de gjorde sig færdige for at gaa i kirke, kom Bertel og Helvig tilbage fra en liden spadseretur. „Brunen er ikke i bestehagen“, sagde Bertel til faderen, „har du sagt, at man skal sætte den ind?“

„Nei“, svarte faderen kort og grønt; han havde bare halvt hørt sønnens spørgsmaal. Han ærgede sig over at Albert og Walborg blev saa længe ude en søndag, naar man skulde i kirke. Tilslut sagde han i en heftig tone, at man skulde gaa og ikke vente længere paa dem.

Bertel kom med nogle ord om, at han vilde blive hjemme og lede efter Brunen. Det var en meget værdifuld heft, og det vilde være sørgeligt, om den skulde komme bort.

„Gjerne for mig“, var det grætne svar, han fik.

Moderen søgte at stille sin mands brede ved at sige, at kanske børnene var gaaet lige i kirken uden at komme hjemom fra sin tur.

„Børn!“ gjentog faderen. „Albert er seksten aar og Walborg fjorten. Naar man er saa gammel, bør man vide, naar man skal komme hjem. Men det siger jeg dig, Maria, fra nu af skal jeg tage dem paa en anden maade. Jeg er ogsaa ellers alt andet end fornøjet med Albert; før i tiden hang han over bogen sent og tidlig, og nu er han blevet en doven knegt; blækket er aldeles tørret væk i hans blækhus, og hans bøger er støvede;

jeg saa det igaar, da jeg var inde paa hans kammer. Det er første gang, siden han var en liden gut, at jeg om aften formane ham til at være slittig."

Saa gik de afsted til kirke; ingen andre end Helvig var med. Men hun lo og pratete ikke fornøjet, som naar Bertel var ved hendes side. De to gamles alvorlige, mørke miner øvede ogsaa sin virkning paa hende.

Fru Maria blev sluffet i sit haab om at træffe sine børn ved kirken; de opdagede ikke spor af børnene, hverken da de kom til kirken eller gik igjen.

"Det er blevet for sent for dem; men naar vi kommer hjem, træffer vi dem ialfald", sagde moderen med hemmelig uro i sit hjerte. Det var ikke sjelden hændt, at børnene var blebne længere ude, end de burde, og de var saa ofte komne forsent til maaltiderne; men idag var det søndag; det var gammel skik i familien, at man aldrig forsømte gudstjenesten, og hendes børn havde altid pleiet at være med. Hun søgte at berolige sig, saa godt hun kunde, men det vilde ikke ganske lykkes.

Da de nærmede sig hjemmet, begyndte hun ubilkaarlig at gaa hurtigere.

"Det er svært, saa du skynder dig", sagde faderen.

"Jeg ved ikke rigtig, hvorledes det er", var svaret; "men jeg føler mig saa urolig for børnene."

"Det behøver du ikke. Jeg skal sørge for, at de skal komme til at vise bedre opførsel fremtiden."

Mens de gik og talte sammen, kom Bertel imod dem.

"Jeg kan ikke finde Brunen' paa nogen kant", sagde han, "og en af de bedste sadler er ogsaa borte."

Med en stemme, som stjal af angst, spurgte fru Maria:

"Er børnene komne tilbage?"

"Nei", svarte Bertel, og udtrykket i hans ansigt tydede paa, at han ikke anede noget godt.

Straks efter stod moderen i Balsborgs værelse. Her manglede en af datterens kjoler og noget andet tøj. Mens hun holdt paa at lede, fik hun fat paa en bøsse, hvori Balsborg pleiede at gemme de penge, hun fik. Den var tom.

Med ligblegt ansigt blev hun staaende og stirre paa den lille sparebøsse; hendes øjne

var glansløse, og en forfærdelig skræk havde grebet hendes hele person.

Tilfidsløst reist hun sig langsomt og med stor møje; med tunge, slæbende skridt gik hun over gangen til Alberts værelse. Der var det samme tilfældet; hans penge og en del tøj var væk.

Med et forbitlet skrig faldt hun om.

Kort efter fandt Bertel hende liggende bevidstløs og bleg som et lig paa gulvet. Han raabte paa tjenestepigerne, som kom skyrtende til og fik bragt hans moder til sengs, mens han selv skynder sig ned for at hente faderen, som var gaaet ud for at undersøge, hvorledes det var med den fadelen, som var bleven borte.

Det varede længe, før fru Maria kom til bevidsthed igjen. Hendes første ord var: "De er væk."

Det var, som om et bind blev revet fra faderens øjne. Mærene paa hans pænde svulmede op, og hans stemme var rent ukjendelig, idet han greb sin hustrus haand og skreg:

"Væk? — Hvorhen?"

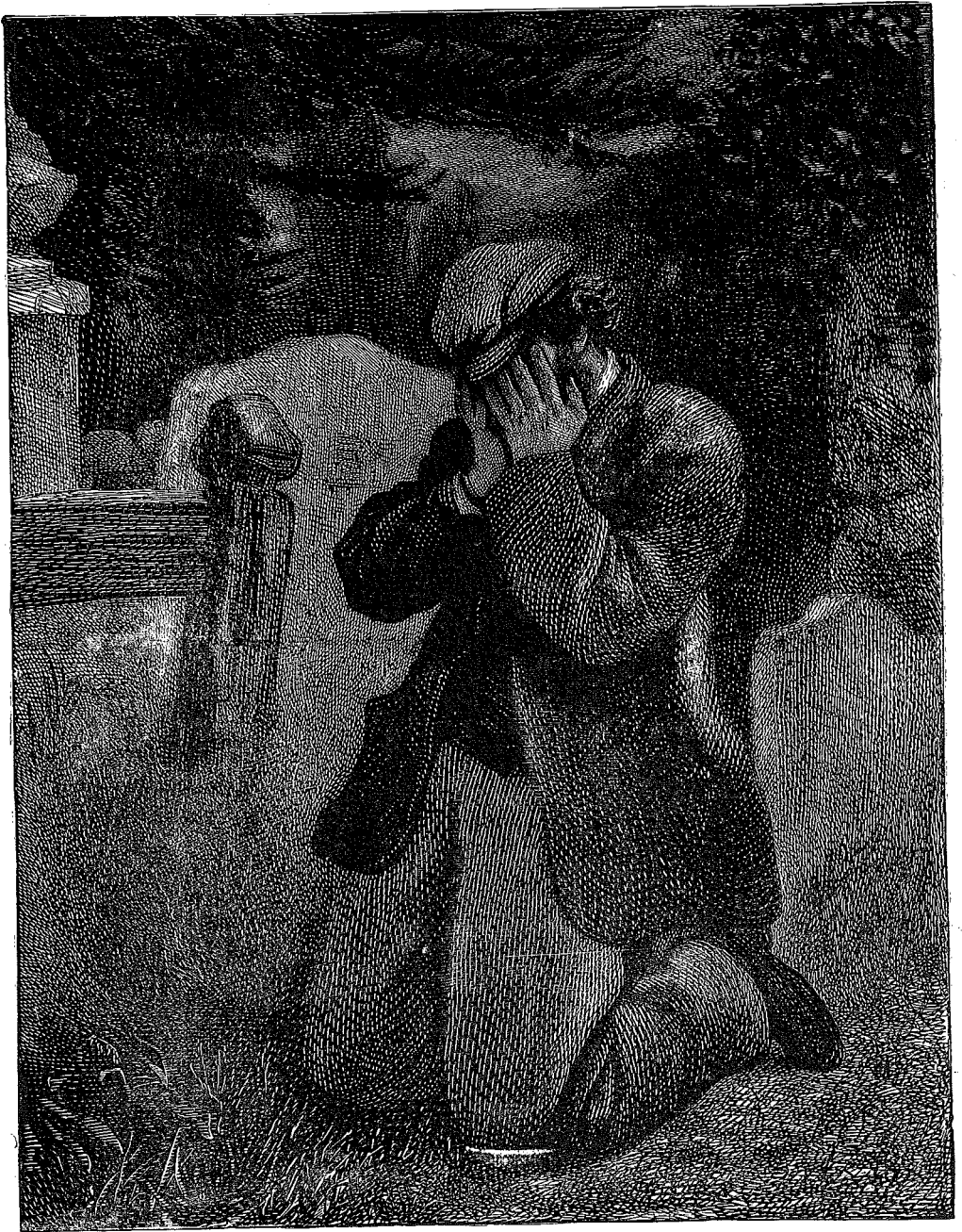
Fru Maria reiste sig heftig op i sengen og sagde toneløst: "De er reist med paa lørstog. De har taget sine sparekillinge og en del klæder med."

Ridder Gerlach blev staaende som naglet til jorden. Daa han var grebet af den dybeste forstrækkelse. Han kunde ikke fatte, hvorledes de kjære børn, som han holdt saa usigelig af, kunde gjøre ham denne sorg.

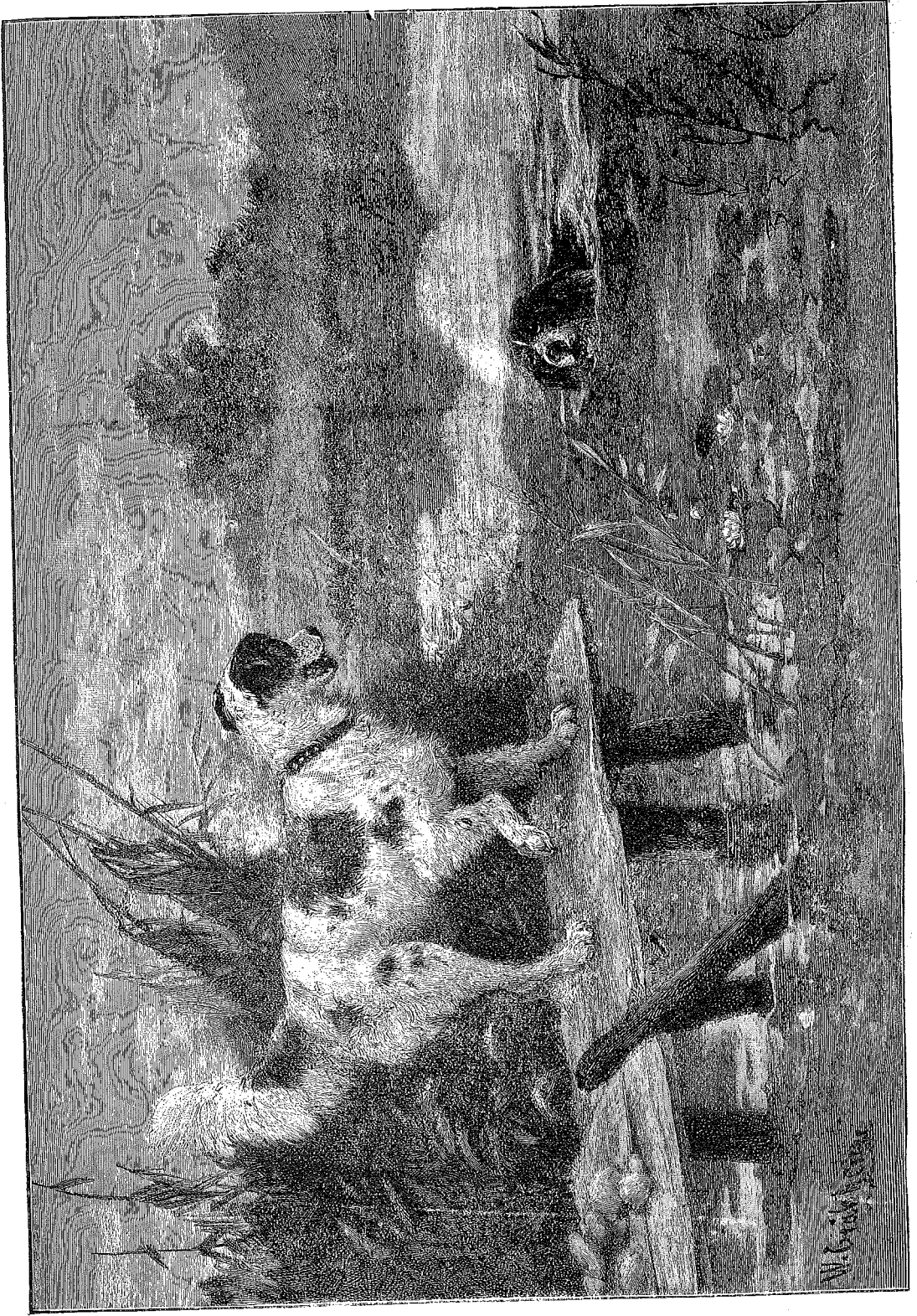
Bertel stod lænnet mod væggen, bleg af rædsel. Der herskede en dødelig stilhed i værelset, mens man gjennem det aabne vindu udenfor i haven hørte fuglekvidder og biernes summen. Det var, som om alle derinde i værelset var grebet af lammelse. Tjenestepigerne bovede ikke at røre sig, men stod forfærdede og betragtede sin dødblege frue, som atter var sunket ned paa sengen.

Bertel var den, som først gjenbandt fatningen. "Skal vi ikke søge at saa stanjet dem?" spurgte han i en bestemt tone.

Dette bragte ogsaa faderen til befindelse. Uden at sige et ord forlod han værelset. Bertel fulgte efter ham, og kort efter kunde Helvig fortælle, at faderen og Bertel var redne afsted i forskellige retninger. Pigerne lod ikke barnet komme ind til fru Maria og gjorde alt for at bringe sin frue ud af den forunderlige sløbhedstilstand, som angsten

Ameritaneren.

Stint vommer.

W. G. ...

havde bragt hende i. Taarerne strømmede stadig nedad den tro gamle Juttas kinder, mens hun gik og stilledes for den kjære frue. Vilde hun overleve det skrækkens budskab, som hun idag havde faaet? Og hvorledes vilde det gaa de stakkars børn, der havde ladet sig vildlede saa sorgelig af den strenge pater Anselmo og var dragne ud i den vide verden uden at kjende alle de farer, som ventede dem? Vare Gerlak eller Bertel indhentede dem og fik dem med sig hjem igjen! Saaledes gik den gamle og tænkte, mens hun gang paa gang tørrede øinene med sit forklæde.

Som en forstræmt liden fugl vandrede Helvig hele dagen om i huset. Hun forstod ikke, hvorfor den snilde frue var saa bedrøbet, og fattede ikke, at hun kunde blive syg, fordi hendes børn vilde reise til det hellige land. Der var jo baade Otto og hendes far; de vilde nok sørge for dem og bringe dem hjem igjen. Og det var jo saa herligt, naar børn vilde reise afsted og tjæmpe for den hellige grav. Det havde Otto saa ofte sagt, og hvis hun havde haft kræfter nok, havde hun ikke villet betænke sig længe paa at følge med.

Først langt udpaa natten kom faderen og Bertel hjem, først den ene og saa den anden. De havde ikke kunnet opdage spor af Albert og Walborg. De havde forgjæves spurgt efter dem i de nærmeste landsbyer; ingen havde seet noget til børnene.

Tidlig den næste morgen kom pater Anselmo op paa borgen. Ridder Gerlak gik ham imøde med mørke miner.

„Mine børn er borte“, raabte han mod ham i en bebreidende tone.

Den blege prest lagde beroligende haanden paa den trøstesløse mands skulder.

„Ridder Gerlak“, sagde han alvorlig, „hvorledes kan I ville stride imod Guds egen vilje? Glæd eder over, at den Helligaand har opflammet eders børn til det Gud velbehagelige forehavende. Det vilde være en forbrydelse at hindre dem i at reise eller hente dem tilbage; derved vilde I paadrage eder den højestes vrede, og kirkens straf vilde ramme eder.“

(Fortsættes.)

Amerikaneren.

Af onkel Rast.

(Med billede.)

Jeg behøver slet ikke at være hjemme! Jeg kan reise min vei!”

Den, som talte disse ord, var en ung atten aar gammel yngling, og det var til sin far, at han i en alt andet end sagtmødig tone kom med dette ukjærlige udbrud. Grunden var den, at hans far havde talt et alvorligt ord til ham om, at han maatte vogte sig for daarligt selskab og være lidt flittigere i sit arbejde. Faderen var snedker, og den unge havde siden konfirmationen været paa verkstedet.

Faderen stod med taarer i øinene og saa paa sin søn. Hvor megen smerte havde sønnen i den sidste tid bragt ham; hvor mangen en tung stund havde han ikke haft for den kjære guds skyld! Han holdt saa inderlig af ham, og nu havde han allerede en god tid med bedrøvelse seet, at han var begyndt at komme paa daarlige veie.

„Ja, jeg er saa stor, at jeg ikke lader mig kommandere som en anden læregut!“ fortsatte Hartvig.

Det maatte være kommet langt med den unge søn, naar han virkelig kunde svare sin far paa den maade. Han havde allerede længe følt sig ilde tilpas i hjemmet; der kunde han ikke frit lede, som han vilde, og det var en plage for ham at se paa foreldrenes bedrøvede og bebreidende blikke. Tanken om at reise til Amerika var ikke ny i hans sjæl. Et frit liv derover uden haand og lænker, havde allerede draget og loftet ham. Han vilde ikke længere finde sig i at blive behandlet som en læregut, sagde han til sig selv saa mangen gang.

Og han reiste. Han tog et koldt farvel med den grædende mor og den bedrøvede far og reiste — til det fjerne land, hvor han kunde være fri.

Han kom godt frem i Amerika; han havde lært ikke saa lidt af sin fars haandverk og havde gode øvner. Han kom efter en tids forløb inde paa et stort verksted derover, hvor der baade var penge at tjene og meget nyt at lære. Han var virkelig en ganske flink og stræbsom mand, om han end ofte benyttede sin frihed til at nyde syndelivet baade paa den ene og anden maade. Fra forel-

drene hørte han intet. Han skrev ikke hjem, og de kjendte ikke til hans opholdssted, saa heller ikke de kunde skrive til ham.

Da han havde været en fem—seks aar derover, blev han gift; en brav ung pige blev hans hustru. Fra nu af sagde han farvel til alle daarlige kamerater; det var hans faste forfæt at leve for at gjøre sin hustru lykkelig. Han stræbte og arbejdede for hendes skyld og vendte hver dag glad hjem fra arbeidet til sin tarvelige, men hyggelige bolig i det store hus.

Men denne lykke skulde ikke komme til at vare længe. Han havde ikke været gift stort over et aar, da hans hustru blev angreben af en tærende sygdom, som nogle maaneder senere lagde hende i graven. Disse maaneder blev en alborstid for mand og hustru. Paa det lange sygeleie vendte den unge kone sine tanker mod det høie, og hendes trost og haab blev Jesus Kristus, som var kommen til jorden for at gjøre syndere salige. Jo mere hun nærmede sig døden, desto nærmere kom hun ogsaa sig Frelser; der var noget forklaret over hende i den sidste tid, og hendes brændende bønner og hjertelige samtale gjorde et sterkt indtryk paa hendes mand. Aldrig glemte han senere i livet den stund, da han sad ved hendes affjælede legeme, endnu holdende hendes haand i sin og stirrede ind i dette kjære ansigt, som netop var blegnet i døden og disse trofaste øine, som nu var brudne. Hendes sidste ord havde trængt sig dybt ind i hendes hjerte. De havde været et suk om, at de maatte komme til at mødes engang i det himmelske Kanaan, et raab til Gud i himmelen om, han vilde hjælpe hendes mand til at blive et sandt Guds barn.

Længe blev han siddende saaledes. Den tid, han havde været sammem med sin kjære hustru, skred forbi hans indre blik. O, hvor tomt det nu var i hjemmet! Men tankerne for ogsaa længere tilbage — hen til fordums dage i det fjerne fædreland. Far og mor stod levende for ham. O, hvor han havde bedrøvet dem. Han blev bange for sig selv, naar han kom til at tænke paa hin stund, da han saa trodsig havde svaret sin far, at ikke vilde være hjemme længere og lade sig behandle som en læregut. Han syntes endnu at se faderen staa der foran sig med taarefyldte øine. Han maatte sige til sig selv: „Det er dog forfærdeligt, hvor forblindet et menneske kan blive!“ Men samtidig tog han

ogsaa den beslutning, at nu vilde han vende hjem. Intet bandt ham nu længere til Amerika. Hans hustru var død. De gamle venner vilde han helst ikke træffe mere. Nu vilde han reise hjem. Levede endnu far og mor, saa skulde de dog, om end sent, erfare, at de havde en søn, som sølte taknemmelighed mod dem. Hans glæde skulde være at gjøre deres alderdom lys, at bringe smil frem paa de kinder, nedad hvilke saa mange taarer havde trillet for hans skyld.

Og han vendte hjem. Men han kom for sent. Både far og mor var døde; de to kjære gamle havde allerede fundet et hvilested henne paa kirkegaarden. Det hus, hvori han havde tilbragt sine barndoms aar, var solgt, og saa meget forandret. O, hvor han angrede sin ukjærlighed! Hvor østtede han ikke at kunne have dem hos sig bare en liden stund for at kunne bede dem om tilgivelse og vise dem sin kjærlighed. Men nu var det for sent. Samme dag, som han kom hjem, var han oppe ved deres grav sammen med en gammel ven, som viste ham, hvor de laa; da søgte han at holde sine følelser tilbage; men den næste søndag aften finder vi ham atter ved graven, og da gav han sine følelser frit løb. Han havde været i kirken til aftenlang. Det gamle kjendt Guds-hus havde kaldt saa mange gamle minder frem i hans sjæl! Hvor mange gange havde han været her sammen med sine kjære forældre. Han mindedes, hvorledes han havde siddet sammen med dem paa bænken derhenne, hvorledes han havde knælet ved deres side ved alterfoden for at modtage det hellige sakramente, og saa mangt et lidet træk fra svundne tider. Den fromme gamle prest, som havde konfirmeret ham, talte den aften. Han talte saa hjertelig, og ordene gjorde dobbelt indtryk paa den sørgende unge mand. Og da gudstjenesten var sluttet, sneg han sig stille hen til kirkegaarden og knælede ned ved graven og græd, ja den store, sterke mand græd, som hans hjerte skulde briste angerens, sorgens, smertens taarer.

Næste dag bestilte han en smuk gravstøtte til sine forældres hvilested deroppe paa kirkegaarden. Det kunde han ialfald gjøre. Og i de kommende dage var der ingen penge, han med mere glæde gav ud, end til de kranse, hvormed han saa slittig lod det kjære gravsted smykke.

Smaatræk fra Hans Nilsen Hauges liv.

4. Prædiken med en Iyfesats.

Hen 22de november 1804 blev Hauge indsat i Kristiania raadhusarrest. Her fik ikke et eneste menneske udenfor øvrigheden lov til at tale med ham.

Der fortælles, at en af hans venner fra Bergens stift kort efter hans fængsling var vandret fra sit hjem lige til Kristiania for at tale med ham. Han fik imidlertid ikke lov til at komme ind.

Han gik da sørgmodig frem og tilbage udenfor arresten. Hauge fik da øie paa ham, tænkte et lys og holdt det foran vinduet, idet han paa samme tid pudkede det med en Iyfesats. Det var en hilsen fra den fængslede til vennerne, at de maatte udrense de verdslige begjæringer og syndige lyst, saa deres lys kunde skinne for menneskene. Den reisende sølte sig i høi grad opløst ved dette tegnsprog og angreb ikke paa reisen.

En anden gang, da Hauge saa en af sine venner gaa frem og tilbage udenfor arresten, gik han bort til vinduet og sang ud gennem gitteret et salmevers til ham.

5. Et varmt hjerte for den fattige.

Da Hauge var kommen ud af fængslet, uden at dog endnu hans dom var falden, købte en af hans brødre gaarden Bakke udenfor Kristiania, som han lod ham bruge. Her boede han til udpaa aaret 1817. Saa vidt hans helbred tillod det, tog han sig med iver af gaardsbruget og byggede blandt andet et møllebrug ved et „strøg," som Alerselven danne paa eiendommen.

Bakke mølle ydede sin anlægger god indtægt. Han var saa heldig at faa malingen for garnisonen i Kristiania og blev derved sat istand til i aaret 1812 at udsolde en efter omstændighederne storartet godgjørenhed mod fattige.

Ud paa høsten dette aar strømmede ofte store flokke af forhungrede mennesker hen til de rigere bygder, hvor de gik fra gaard til gaard for at faa føde for sig selv og bette for dem, der sad hjemme. At disse ogsaa fandt veien til Bakke siger sig selv. Hauge havde sat ikke lidet poteter og været saa heldig at faa dem modne; hos sine venner paa Vestlandet havde han købt sild, og

mel og gryn havde han nok af fra sin mølle. En tjenestepige fik ikke bestille andet den ganste dag end at udmaale gryn og mel til fattige; flere af disse opholdt sig endog hos ham en 8—14 dages tid. Han satte dem til arbejde, straks de kom, gik saa mellem dem og talte med dem om de ting, som hører Guds rige til.

6. Fra hans sidste dage.

I 1817 købte Hauge gaarden Bredtvedt i Alter, hvor han i stilhed henlevede sine sidste aar.

Den bøiede stiftelse med det bleggule ansigt kunde man ofte se vandre sagte over gaardens jorder. Han pleiede ved faadanne leiligheder gjerne at tage sin lille søn Andreas — den senere afvøde provst Hauge i Skien — ved haanden, vise ham markens blomster og tale til ham om Herrens hjærlighed.

Imidlertid blev han mere og mere sygelig. Og endelig slog forløsningsstunden. Om vaaren 1824 tiltog hans mangehaande sygdomme sliq, at han i 14 dage saagodt som stadig maatte holde sengen. En søndagsmorgen havde han faaet en saa sterk brystkrampe, at han kun med stor vanskelighed kunde faa et ord over sine læber. Dagen udover og den følgende nat talte han næsten intet. Saa merkede hans hustru, der stod ved hans dødsbeng, at han arbejdede med at sige noget, han ønskede skulde blive forstaaet, og hun udbrød: „gid jeg kunde forstaa det.“

Han siger da saa høit, at alle tilstedeværende kunde høre det: „Følg Jesum!“

Og kort efter udbryder han med et glædens udtryk i sit ansigt: „O du evige, kjærlige Gud!“

Da saa hans hustru sagde: „Han vil vist tage dig til sig nu,“ svarede han: „Ja,“ hvorpaa han bad alle, der stod om ham, at bede med sig. Og saa kom Herren og tog sin tjener hjem; han gik bort mandagen den 29de mars 1824 kl. 5 om morgenen, 53 aar gammel.

Hans stov blev begravet paa Alers kirkegaard, hvor en af hans venner har reist en mindestøtte over hans grav. Men rundt i det ganste Land sørgede tusender, der i den afvøde havde tabt den aandelige fader og en broderlig ven.